

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันได้มีการระบาดของโรคติดต่อชนิดใหม่ขึ้น โดยผู้ป่วยโรคนี้มีความผิดปกติของภูมิคุ้มกันโรคซึ่งเสื่อมลงอย่างรวดเร็วทั้งที่สุขภาพแข็งแรงอยู่ก่อน เราเรียกชื่อโรคนี้ว่า โรคเอดส์ (AIDS) ซึ่งเป็นโรคติดต่อร้ายแรง และเป็นปัญหาสาธารณสุข รวมทั้งเป็นปัญหาสังคมอยู่ขณะนี้โรคเอดส์เป็นโรคใหม่ของมนุษย์ มีรายงานทางการแพทย์ในสหรัฐอเมริกา พบผู้ป่วยโรคเอดส์รายแรกเมื่อ ปี พ.ศ. 2524 และจากข้อมูลในปัจจุบัน พบว่า เชื้อไวรัสเอดส์นั้นสามารถติดต่อกันได้ทางการมีเพศสัมพันธ์ทุกรูปแบบกับผู้ที่ติดเชื้อโรคเอดส์ การได้รับเชื้อไวรัสเอดส์ผ่านทางกระแสโลหิตโดยการให้เข็มฉีดยาร่วมกัน การได้รับการถ่ายเลือด การปลูกถ่ายอวัยวะที่บริจาคของผู้ที่มีเชื้อเอดส์ การถ่ายเชื้อโรคจากมารดาสู่ทารก (วัฒนา เต่าทอง, 2532)

องค์การอนามัยโลกคาดการณ์ว่า เมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2535 จะมีผู้ป่วยโรคเอดส์ที่เป็นหญิงทั่วโลกประมาณ 350,000 คน หรือ จำนวน 3 เท่าของที่พบครั้งแรกเมื่อ 10 ปีที่แล้ว และคาดว่าจะมีมารดาที่ติดเชื้อเอดส์ให้กำเนิดทารกอย่างน้อย 1 ล้านคนและทารกอย่างน้อย 250,000 คน จะติดเชื้อเอดส์ ในสหรัฐอเมริกาขณะนี้เด็กติดเชื้อเอดส์กว่า 2,000 คน และประมาณว่ามีเด็กอีก 10,000-20,000 คน ที่จะได้รับเชื้อเอดส์ภายในปี 2535 ถือได้ว่าโรคเอดส์เป็นภัยต่อสุขภาพของเด็กอย่างยิ่ง และในขณะนี้ยังไม่มีวัคซีนป้องกันหรือยารักษาโรคเอดส์ได้

สำหรับประเทศไทย กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข ได้รายงานว่ามีผู้ป่วยรายแรกของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2527 และพบว่ามีผู้ป่วยโรคเอดส์เพิ่มขึ้นจนกระทั่งถึงวันที่ 15 สิงหาคม 2535 มีจำนวนผู้ป่วยโรคเอดส์ทั้งสิ้น 748 ราย มีผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ 1,005 ราย รวมมีผู้ป่วยเอดส์และมีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ จำนวน 1,753 ราย (กระทรวงสาธารณสุข, 2535)

จากการวิจัยของสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าวัยรุ่นชายไทยร้อยละ 57 เคยมีเพศสัมพันธ์ และในจำนวนร้อยละ 28 มีเพศสัมพันธ์กับเพื่อน แฟน และหญิงแปลกหน้า ซึ่งในสถานการณ์ที่โรคเอดส์กำลังระบาดอยู่ เด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นเด็กนักเรียนโดยเฉพาะระดับประถมศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีอายุอยู่ระหว่าง 5-14 ปี จากสถิติของกระทรวงสาธารณสุข เมื่อเดือน สิงหาคม 2535 พบว่าเด็กอายุระหว่าง 5-14 ปี เป็นโรคเอดส์ 9 ราย แยกเป็นชาย 8 ราย หญิง 1 ราย มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ เป็นชาย 2 ราย รวมผู้ป่วยเอดส์และมีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ในกลุ่มอายุ 5-14 ปี จำนวนทั้งสิ้น 11 ราย เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคเอดส์ เป็นปัญหาที่เราควรจะต้องให้ความสำคัญและสนใจเป็นอย่างยิ่ง ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กบนหลักการพื้นฐานเด็กต้องเป็นผู้ได้รับความคุ้มครองก่อนสังคมไม่ว่าสังคมจะอยู่ในทางดีหรือเลว ปกติหรือฉุกเฉิน สงบหรือสงคราม เจริญรุ่งเรืองหรือถดถอย ดังนั้นทุกคนต้องร่วมมือกันป้องกันเด็กให้พ้นจากโรคเอดส์ (วัฒนา เต่าทอง, 2532)

การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาระดับพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ และทักษะพื้นฐานของการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2532)

- ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้
1. มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ คงสภาพอ่านออกเขียนได้ และคิดคำนวณได้
 2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม
 3. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง และครอบครัว
 4. สามารถวิเคราะห์สาเหตุ และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และครอบครัวได้อย่างมีเหตุผล ด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
 5. มีความภูมิใจในความเป็นไทย มินิสัยไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
 6. มินิสัยรักการอ่าน และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ

7. มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาท และหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม คาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ในชุมชนรอบ ๆ บ้าน

จากข้อความข้อ 3 และข้อ 4 นั้น เป็นสิ่งที่ให้เห็นว่าในการศึกษาระดับประถมศึกษาได้เน้นถึงสุขภาพอนามัยเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ดังนั้นการให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แก่นักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น เพราะการจัดการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้เรียนจะต้องมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเป็นการศึกษาภาคบังคับ ที่เด็กทุกคนจะต้องเรียน นักเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ที่จะจบการศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 55.6 จะไม่ได้รับการศึกษาต่อ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533) เมื่อจบการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้วก็จะไปประกอบอาชีพและมีครอบครัว ถ้านักเรียนไม่ได้รับความรู้ในเรื่องโรคเอดส์ เป็นอย่างดี และถูกต้องเพียงพอแล้ว เป็นที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ที่จะทำให้นักเรียนเหล่านั้นจะกลายเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อโรคเอดส์ และส่งผลกระทบต่อ ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศอย่างมาก

ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญมากในการที่จะให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์แก่นักเรียน ครูสามารถให้นักเรียน มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยสอดแทรกความรู้เรื่องโรคเอดส์ ในวิชากลุ่มประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้นักเรียนทราบถึงอันตรายของโรคเอดส์ และการป้องกันตนเอง เพื่อไม่ให้กลายเป็นบุคคลในกลุ่มเสี่ยงต่อโรคเอดส์ ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อย่างเพียงพอ ต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่เสมอ ติดตามความก้าวหน้าในวิธีการป้องกันโรคเอดส์ ครูเป็นบุคคลที่ถ่ายทอดความรู้ต่างๆ สู่แก่นักเรียน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญต่อปัญหาโรคเอดส์ โดยจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์อย่างเพียงพอที่จะสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้

ในระดับประถมศึกษา การจัดการเรียนการสอนเรื่องโรคเอดส์ เพื่อให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมในการที่จะสามารถป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ได้นั้น จำเป็นต้องมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ (Knowledge) เกี่ยวกับโรคเอดส์ มีทัศนคติ (Attitude) ที่ถูกต้อง เกี่ยวกับ

โรคเอดส์มีความเชื่อว่าโรคเอดส์ เป็นโรคที่มีอันตรายร้ายแรง และนำความเชื่อไปปฏิบัติ (Practice) อย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัยมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง และนอกจากนักเรียนจะเป็นผู้ที่ได้รับความรู้แล้วนำไปปฏิบัติตน ในการป้องกันตนเองแล้ว นักเรียนยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้แก่ครอบครัว และชุมชนในการป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ เป็นวิธีการเผยแพร่ความรู้อีกทางหนึ่งในการที่จะหยุดยั้งการแพร่กระจายของโรคเอดส์

อีกหนึ่งการที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ทักษะและการปฏิบัติ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเอดส์ก็จะสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติ ในการป้องกันตนเองจากโรคเอดส์ได้ด้วย เนื่องจากในปัจจุบันพบว่า ข้าราชการมีการติดเชื้อเอดส์เป็นจำนวนมาก จากสถิติกระทรวงสาธารณสุข เดือน สิงหาคม 2535 พบว่า มีข้าราชการที่เป็นผู้ป่วยเอดส์ 30 ราย มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ 53 ราย รวมมีข้าราชการที่เป็นเอดส์ และมีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ 83 ราย ในสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้บริหาร ครู และผู้นิเทศทางการศึกษาในระดับประถมศึกษาควรจะได้ตระหนักในการป้องกันโรคเอดส์ สำหรับตนเองและผู้อื่น

สำหรับสถานการณ์โรคเอดส์ในเขตการศึกษา 8 ซึ่งเป็นเขตจังหวัดภาคเหนือ มีสถิติการเป็นโรคเอดส์และ มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์สูง โดยสถิติของกระทรวงสาธารณสุข เดือนสิงหาคม 2535 ผู้ป่วยเอดส์และผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ใน 8 จังหวัดภาคเหนือ มีถึง 818 ราย จากผู้ป่วยเอดส์และผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์ทั่วประเทศทั้งสิ้น 1,753 ราย จึงเป็นที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ถ้าสถิติของผู้ป่วยเอดส์และผู้มีอาการสัมพันธ์กับเอดส์จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและมีจำนวนมากอย่างที่เป็นอย่างนี้

ผู้วิจัยมีความสนใจ และเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ในการวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูอนามัยโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8 เพื่อให้การจัดการเรียน การสอนแก่นักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการ พัฒนาการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงต้องการวิจัยเพื่อที่จะได้ทราบถึงความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตนของผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียน ในระดับประถมศึกษาและเพื่อเป็นการสนับสนุนนโยบายในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ จัดทำแผนป้องกันโรคเอดส์ในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาขึ้น ดังที่ได้ดำเนินการอยู่ในขณะนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8
2. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ของครูอนามัยโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8
3. เพื่อเปรียบเทียบ ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูอนามัยโรงเรียน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอนามัยโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอนามัยโรงเรียน มีทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ไม่แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอนามัยโรงเรียน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ระดับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูอนามัยโรงเรียน
2. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาระดับความรู้ในด้านความรู้ทั่วไป เกี่ยวกับโรคเอดส์ สาเหตุ อาการ การติดต่อ การป้องกันรักษาเกี่ยวกับโรคเอดส์ ของผู้บริหารสถานศึกษา และครูอนามัยโรงเรียน

3. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ระดับทัศนคติในด้านความเสี่ยง ความรุนแรง และความจำเป็นในการตรวจรักษา และการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์
4. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาระดับ การปฏิบัติในด้าน การปฏิบัติตนในการป้องกันตนเอง การป้องกันและให้ความช่วยเหลือนักเรียนและชุมชนเกี่ยวกับโรคเอดส์
5. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จึงกำหนดที่จะส่งตัวอย่างอำเภอ เมืองและอำเภอรอบนอก

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนเกี่ยวกับโรคเอดส์ของผู้บริหารสถานศึกษา ของครุอนามัยโรงเรียน ระดับประถมศึกษาครั้งนี้ ศึกษาจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง
2. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในการวัดความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษาและครุอนามัยโรงเรียน
3. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยถือว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของครุอนามัยโรงเรียน ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองตรงกับความจริง ตามความรู้และความคิดเห็นของผู้ตอบ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์และเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้
4. กลุ่มตัวอย่างถือว่าเป็นตัวแทนของผู้บริหาร และครุอนามัยโรงเรียน ในระดับประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

คำจำกัดความในการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่เป็นหัวหน้าสถานศึกษา ในระดับประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

ครุอนามัยโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงาน อนามัยโรงเรียน ในระดับประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 8

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

โรคเอดส์ หมายถึง กลุ่มอาการของโรคที่เกิดจากภูมิคุ้มกันในร่างกายเสื่อม หรือบกพร่อง ซึ่งเกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง คือ Human Immunodeficiency Virus (HIV) สามารถติดต่อได้โดยทางเพศสัมพันธ์ และทางเลือด เป็นโรคติดต่ออันตราย เมื่อเข้าสู่ร่างกายจะไปทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาว ทำให้ร่างกายอ่อนแอ และเสียชีวิตในที่สุด เพราะเป็นโรคติดต่ออันตรายซึ่งยังไม่มีวัคซีนหรือยาในการรักษา

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ หมายถึง พฤติกรรมด้านความสามารถในการคิด การทำความเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูอนามัยโรงเรียน เกี่ยวกับโรคเอดส์

ทัศนคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ หมายถึง ความรู้สึก ความเชื่อ ของผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียนที่มีต่อโรคเอดส์ ในด้านบวกและด้านลบ

การปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติ เกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ของผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียน